

(Фајненшел тајмс, 7.2.2010)



Прво Грчка, затим Португал; шта је следеће? Пројекат Европске монетарне уније улази у најопаснију фазу у својој једанаестогодишњој историји. Прошле недеље, владе у оквиру еврозоне први пут су започеле припреме за спасавање једне од својих чланица. Грчкој ће у једном тренутку вероватно бити потребан зајам за премошћавање, а можда и Португалу. Али то су мале земље. Шта год да се деси, то неће довести до слома евра.

Очигледну и присутну опасност по евро представља Шпанија. Данијел Грос из европског Центра за студије европске политике прошле недеље је на овим страницама објашњавао да је Шпанија у бољем положају од Грчке због високе стопе бруто националне штедње. Ја, међутим, верујем да би Шпанија могла да прокоцка ту предност. Шпанија је, као и Грчка, у великој мери изгубила конкурентну позицију током периода у коме се ослањала на прављење мехура на тржишту некретнина у циљу напретка. И док грчка влада, можда прекасно, барем почиње да увиђа потребу за реформом, шпански политички естаблишмент и даље је у фази порицања.

Шта ће се догодити ако Шпанија упадне у проблеме? Да ли ће еврозона поклекнути, као што је прошле недеље у једном интервјуу предвидео Нуријел Рубини, професор економије на Њујоршком универзитету? На ово питање не може се дати одговор. Мислим да је много конструктивније запитати се шта еврозона мора да уради да би преживела тешкоће које је очекују. По мом мишљењу, три мере су од кључног значаја за опстанак, а додатне три су скоро једнако важне.

Први од кључних услова је робустан и транспарентан систем управљања кризом. Можда ће спасавање Грчке понудити модел за један такав систем. Али, било како било, то би морало да се спроведе формално и буде одобрено у националним парламентима како би се задобио максималан степен легитимитета. То не би требало наметнути диктатом.

Ваљани систем за решавање кризе такође би морао да минимизира морални ризик. Земље које добију помоћ мораће да прихвате делимичан губитак суверенитета, па је зато важно да такав режим има широку политичку подршку у свим државама чланицама.

Иако чланицама еврозоне мањка политичке воље за давање безусловне помоћи, оне прихватају да једна другој морају да помогну за време кризе. Та помоћ је, међутим, везана за услов да прималац помоћи предузме корективне мере.

Други важан предуслов опстанка је смањење унутрашњих неравнотежа, које леже у самом средишту текуће кризе. Тај проблем захтева деловање како у земљама са великим дефицитом текућег рачуна, као што су Грчка и Шпанија, тако и у онима са великим суфицитом, као што је Немачка. Док би Шпанија, на пример, морала да реформише тржиште радне снаге ради усклађивања са стварним зарадама, Немачка би морала да примени мере за подстицање потрошње, укључујући закаснелу реформу пореза на приход. Управо због таквих неравнотежа грчки проблем је измакао контроли.

Место на коме би требало спровести такву координацију је Евро група, коју чине министри финансија еврозоне, а која је сада званична институција Европске уније према Лисабонском споразуму. Жан-Клод Џанкер, премијер Луксембурга и председник Евро групе, требало би да те неравнотеже унесе у свој програм и да предложи обавезујуће мере.

Треће, ЕУ би у једном тренутку морала да се изнова позабави тренутно скоро потпуно разводњеним предлозима за финансијски надзор. Оно што је почело као нимало импресиван скуп препорука стручне групе коју предводи Де Ларозије завршило се даљим дробљењем у законодавном жрвњу Европске уније. Финансијски систем остаје највећа претња дугорочној стабилности економије у оквиру евро зоне. Фрагментирана финансијска регулатива губи смисао у јединственој монетарној унији и потенцијално је погубна.

Осим ових основних корака, постоји још много мера које би еврозона могла, и које би требало, да предузме ради јачања своје политичке и економске кохезије. Најважнија међу њима је одржавање фине политичке равнотеже у Европској централној банци, која ужива поверење и поштовање у тако различитим земљама као што су Грчка и Холандија. Ако Ангела Меркел, немачка канцеларка, успе да инсталира Аксела Вебера, председника Бундесбанке, као следећег председника ЕЦБ, бојим се да би та равнотежа могла бити поремећена. Не мислим при томе на географску разноликост међу челницима ЕЦБ у бројчаном смислу, која се лако може одржати. Моја забринутост тиче се онога што ће неизбежно бити схваћено као придобијање власти од стране Немачке у једном крајње осетљивом периоду.

Шта еврозона мора да уради да би преживела

Пише: Волфганг Минхау
понедељак, 08 фебруар 2010 13:40

Друго, еврозона би требало да реши питање спољног представљања. Присуство немачких и француских представника у организацијама као што је Међународни монетарни фонд, у којој свако брани своју националну позицију, напосто је патетично. Еврозона мора да ојача свој глас у макроекономским дебатама у којима има витални улог, пре свега будућност глобалног монетарног система.

И на крају, ЕУ – а не еврозона – мора изнова да изгради своје унутрашње тржиште, пољуљано током кризе. То Европској унији пружа највећу шансу да покрене производни раст неопходан за даљи развој.

Разлог због кога сам постао скептичан по питању дугорочних изгледа еврозоне није инхерентна економија монетарне уније, већ то што сумњам у постојање политичке воље да се учини оно што би било неопходно.

(Превод **Весна Тодоровић**)